

Discurs en la Casa de la Democràcia

22 de maig de 1921

Benvolguts amics i correligionaris:

Sempre vos vaig dir amics i ho sou més íntimament per ser correligionaris.

Però és que hi ha algú que ho dubte? Vosaltres sabeu que on jo estiga, estarà sempre un republicà; que quan jo parle, encara que parle d'astronomia, parla sempre un republicà.

Si això no podeu dubtar-ho, perquè els mateixos enemics donen la raó! Si jo parlara de doctrina cristiana, dirien que jo parle en republicà.

Jo crec que tinc acreditada la marca.

Però succeeix que, tot i que faig literatura elevada, amb una finalitat purament artística, hi ha qui no oblida al Blasco republicà i lliurepensador.

Jo tinc el deure d'ajustar-me a les circumstàncies i quan rep un homenatge de tota la ciutat estic obligat a posar la major discreció en les meues paraules, per deure de gratitud i per mutu respecte, però això no significa que jo abdique dels meus ideals republicans.

Clar que quan se'm parla d'art, no conteste amb un viva la República; però quan se'm parle de política diré que vull la República.

Jo moriré mantenint la meua fe com un romàntic; qualsevol que siga la sort del nostre partit, sent sempre republicà.

Jo recorde a Victor Hugo, quan, en temps de Napoleó III, se li van oferir grans honors si abdicava dels seus ideals i el gran poeta revolucionari va contestar: «Encara que només hi haja cent republicans; encara que només n'hi haja cinquanta; encara que només n'hi haja deu; si només queda un republicà, eixe republicà seré jo».

Jo dic el mateix. Si només quedara a Espanya un republicà, eixe seria jo.

Jo sé que això no ho podré dir a València, on hi haurà centenars i milers d'homes disposats sempre a rendir els més alts honors a l'ideal i tots junts treballarem animats pel bufit màgic de l'amor a la República.

Jo, que tinc una gran fe en la nostra pàtria, mire amb serenitat, donant el front, al futur, i en estudiar la situació d'Espanya, m'amarga vore que les altres regions no estiguen al nivell de la republicana València.

Cap partit republicà d'Espanya té la força d'este partit de València, que ha de ser la Covadonga del republicanisme patri.

En la resta d'Espanya, el republicanisme patix oscil·lacions; baixa unes vegades al fons, per a pujar després amb força, que sembla s'ho engolirà tot, i desapareix una altra vegada.

A València no succeïx això. València és un promontori ferm, una roca immutable que es manté sempre per damunt de la grandiosa mar republicana.

Mentre uns altres dubten, el partit de València és l'únic amb què es pot comptar en tot moment per a la causa de la República.

Hem de complir una gran missió; hem de ser el nucli que atraga totes les masses republicanes de la nació per a lluitar per la futura República espanyola.

La València republicana està en el seu lloc i al seu voltant s'agruparan tots els homes que vulguen la llibertat i el progrés d'Espanya.

Som el centre de batalla en esta lluita per l'ideal. Si flaquegem, tot està perdut; si ens mantenim enfront de l'enemic, donarem forces als que dubten i tornaran a la lluita els que fugen. Mantinguem la nostra força davant l'enemic i la disciplina entre els republicans de València.

En nosaltres residix el futur d'Espanya i de la República espanyola.